

THEDE PALM:

Eftas fader

I sin serie Namn att minnas skrev signaturen G U för några år sedan i Svensk Tidskrift om Hubert De Besche att denne kallats Eftas fader. Gunnar Hägglöf antyder i den nu utkomna fjärde delen av sina minnen, "Engelska år. 1950—1960" (Norstedts, pris inb 57 kr), att han kan göra anspråk på titeln. En övertygande dokumentation gör troligt att han har rätt. Visserligen kallar han sin insats "ringa" men han har tyvärr för vana att uttrycka sig så meningslöst ödmjukt om sig själv. Han gjorde, vilket är väl bekant, ett utmärkt arbete som ambassadör i London. Om första delen av sin Londontid har han skrivit en betydande bok, den hittills bästa i hans memoarserie.

Hägglöf befann sig i London under Churchills sista regeringstid. Han hade många tillfällen att se hur den gamle statsmannens vitalitet stadigt sjönk. Till sist var det genom en oerhörd viljeanstängning som han kunde fungera, och då bara kortare tider. Naturligtvis satt han kvar för länge. Storbritanniens stormaktstid hade försvunnit, men han såg inte vart utvecklingen gått. Han var emot alla förändringar. Värst gick detta ut över hans kronprins, Eden. När denne, sjuk och utarbetad, ville lämna en av posterna som utrikesminister och ledare av underhuset och föreslog Salisbury för den senare, avböjde Churchill. Hägglöf menar att det kan ha berott på, att Churchills far iscensatte sin dramatiska avgång som finansminister — år 1886 — efter en konflikt med en Salisbury!

Eden var fysiskt förbrukad då han tillträdde premiärministerposten, och detta påverkade hans handläggning av Suezfrågan. Han var egentligen en vän av Egypten och ansåg sig inte utan skäl illa behandlad av Nasser, men han kunde inte behärska sina känslor. Eden satte in Storbritanniens prestige på att störta denne, och misslyckades. Hägglöf följde Suezdramat inifrån, eftersom

Sverige blev medlem av den första Londonkonferensen. Undén kom själv till London, men motsträvt, och han ledsnade snart på att höra på John Foster Dulles. En dag kände han sig plötsligt tvingad att fara hem, eftersom han lovat att tala på ett socialdemokratiskt möte i Påskallavik.

Det hör till det fina i Hägglöfs bok att han lämnar sådan belysande information utan att förse den med det utropstecken den förtjänar. Han är för övrigt kritisk mot flera regeringsmedlemmar, inklusive hr Palme, dock utan att nämna dennes namn. Däremot uppskattade han Tage Erlander och dennes förmåga att skaffa sig vänner. Om hr Sträng fäller han ett omdöme som är värt att notera: han talar om "det isolationismens tunga stenblock som var och är Gunnar Sträng".

Redan i förra delen kom Hägglöf in på de nordiska försvarsförhandlingarna som han var kritisk emot. Han konstaterar, att Östen Undén föreföll nöjd med att de bröt samman. Tage Erlander talade däremot om "det svåraste misslyckandet för svensk politik som drabbat oss under efterkrigsåren". Men svårare blev väl regeringens oförmåga att i fortsättningen frigöra sig från isolationistiska tankegångar. En sak var att Sverige inte passade i Atlantpakten. Oviljan mot samarbete i Europa låter sig inte förklara som rädsla för att råka in i militärallianser. I Sverige talade man om neutraliteten som om man var ensam om att bestämma att vi för all framtid skulle stå utanför inte bara krig utan också ekonomiska bindningar till vår omvärld. Hägglöf, som iakttagit Sverige utifrån och som vet hur andra sett och ser oss, kritiserar den självbelåtenhet, som skapar vad han i annat sammanhang kallat "Paradis för oss".

Hägglöfs fjärde del är en mycket lärorik bok för den som vill tänka själv. Han har utlovat också en femte; något att se fram emot.